

9. klass

Õppeaine: GEOGRAAFIA

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED
<p>EUROOPA JA EESTI LOODUSGEOGRAAFIA. ASEND, PINNAMOOD JA GEOLOOGIA</p> <p>Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema õppimisel omandavad õpilased ülevaate Eesti ja Euroopa geograafilisest asendist, pinnamoest ja geoloogiast. Tähtis on käsitleda Eestit Euroopa (ja maailma) kontekstis, et õpilastel tekiks terviklikum pilt looduses esinevatest nähtustest ja protsessidest.</p> <ul style="list-style-type: none">• Euroopa ja Eesti asend, suurus ning piirid.• Euroopa pinnamood.• Pinnamoe seos geoloogilise ehitusega.• Eesti pinnamood.• Eesti geoloogiline ehitus ja maavarad.• Mandrijää tegevus Euroopa, sh Eesti pinnamoe kujunemises. <p>Põhimõisted: loodusgeograafiline ja majandusgeograafiline asend, Eesti põhikaart, maastik, kõrg- ja madalmäestik, lauskmaa, kurdmäestik, noor ja vana mäestik, platvorm, kilp, geokronoloogiline skaala, kõrgustik, madalik, lavamaa, aluspõhi, pinnakate, mandrijää, moreen, moreenküngas, voor, moreentasandik.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1) iseloomustab etteantud Euroopa riigi, sh Eesti geograafilist asendit;2) iseloomustab ja võrdleb kaardi järgi etteantud piirkonna, sh Eesti pinnavorme ja pinnamoodi;3) seostab Euroopa suuremaid pinnavorme geoloogilise ehitusega;4) iseloomustab jooniste, temaatiliste kaartide ning geokronoloogilise skaala järgi Eesti geoloogilist ehitust;5) iseloomustab kaardi järgi maavarade paiknemist Euroopas, sh Eestis;6) iseloomustab mandrijää tegevust pinnamoe kujundajana Euroopas, sh Eestis;7) nimetab ning leiab Euroopa ja Eesti kaardil mäestikud, kõrgustikud, kõrgemad tipud, tasandikud: lauskmaad, lavamaad, madalikud, alamikud.
<p>EUROOPA JA EESTI KLIIMA</p> <p>Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Eesti ja Euroopa kliima õppimine annab õpilasele ettekujutuse kliimat kujundavate tegurite omavahelistest seostest ja kliima seaduspärasustest. Kliimaga seonduv on tähtis igapäevaelus, õpitakse kasutama kliima- ja ilmakaarti.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1) iseloomustab Euroopa, sh Eesti kliima regionaalseid erinevusi ja selgitab kliimat kujundavate tegurite mõju etteantud koha kliimale;

9. klass

Õppeaine: GEOGRAAFIA

<ul style="list-style-type: none">• Euroopa, sh Eesti kliimat kujundavad tegurid.• Regionaalsed kliimaerinevused Euroopas.• Eesti kliima.• Euroopa ilmakaart.• Kliimamuutuste võimalikud tagajärjed Euroopas. <p>Põhimõisted: samatemperatuurijoon ehk isoterm, õhurõhk, hoovus, läänetuuled, kõrg- ja madalrõhuala, soe ja külm front, tsüklon, antitsüklon.</p>	<ol style="list-style-type: none">2) iseloomustab ilmakaardi järgi etteantud koha ilma (õhurõhk, kõrg- või madalrõhuala, soe ja külm front, sademed, tuuled);3) mõistab kliimamuutuste uurimise tähtsust ja toob näiteid tänapäevaste uurimisvõimaluste kohta;4) toob näiteid kliimamuutuste võimalike tagajärgede kohta.
<p>EUROOPA JA EESTI VEESTIK Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema õppimisel on tähtis rõhuasetus veega seotud protsesside ja probleemide tundmaõppimisel ning seoste nägemisel keskkonna ja inimtegevuse vahel.</p> <ul style="list-style-type: none">• Läänemere eripära ja selle põhjused.• Läänemeri kui piiriveekogu, selle majanduslik kasutamine ja keskkonnaprobleemid.• Läänemere eriilmelised rannikud.• Põhjavee kujunemine ja liikumine.• Põhjaveega seotud probleemid Eestis.• Sood Euroopas, sh Eestis. <p>Põhimõisted: valgla, veelahe, riimvesi, pankrannik, laidrannik, skäärrannik, luide, maasäär, rannavall, põhjavesi, veega küllastunud ja küllastamata kihid, põhjavee tase, vett läbilaskvad ning vett pidavad kivimid ja setted.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1) iseloomustab Läänemere eripära ja keskkonnaprobleeme ning toob näiteid nende lahendamise võimaluste kohta;2) kirjeldab ja võrdleb eriilmelisi Läänemere rannikulõike: pank-, laid- ja skäärrannikut;3) selgitab põhjavee kujunemist ja liikumist, põhjavee kasutamist kodukohas ning põhjaveega seotud probleeme Eestis;4) teab soode levikut Euroopas, sh Eestis, ning selgitab soode ökoloogilist ja majanduslikku tähtsust;5) iseloomustab Euroopa, sh Eesti rannajoont ja veestikku, nimetab ning näitab Euroopa ja Eesti kaardil suuremaid lahtesid, väinu, saari, poolsaari, järvi ja jõgesid.

9. klass

Õppeaine: GEOGRAAFIA

EUROOPA JA EESTI RAHVASTIK

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Eesti ja Euroopa rahvastiku teemade tundmine on tähtis Eesti ja Euroopa ühiskonnaprotsesside mõistmisel. Rahvastikutemaatika annab palju võimalusi kujundada õpilaste oskusi eri allikatest pärit info analüüsimiseks, sh diagrammide ja tabelite kasutamiseks.

- Euroopa, sh Eesti rahvaarv ja selle muutumine.
- Sündimuse, suremuse ja loomuliku iibe erinevused Euroopa riikides.
- Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis ja rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid.
- Ränded ja nende põhjused.
- Eesti rahvuslik koosseis ja selle kujunemine.
- Rahvuslik mitmekesisus Euroopas.

Põhimõisted: rahvaloendus, rahvastikuregister, sündimus, suremus, loomulik iive, rahvastikupüramiid, rahvastiku vananemine, ränne ehk migratsioon, sisseränne, väljaränne, vabatahtlik ränne, sundränne, pagulased, rahvuslik koosseis.

Õpilane

- 1) leiab teabeallikatest infot riikide rahvastiku kohta, toob näiteid rahvastiku uurimise ja selle tähtsuse kohta;
- 2) analüüsib teabeallikate järgi Euroopa või mõne piirkonna, sh Eesti rahvaarvu, selle muutumist;
- 3) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate, sh rahvastikupüramiidi järgi etteantud riigi, sh Eesti rahvastikku ja selle muutumist;
- 4) toob näiteid rahvastiku vananemisega kaasnevatest probleemidest Euroopas, sh Eestis, ning nende lahendamise võimaluste kohta;
- 5) selgitab rännete põhjusi, toob konkreetseid näiteid Eestist ja mujalt Euroopast;
- 6) iseloomustab Eesti rahvuslikku koosseisu ning toob näiteid Euroopa kultuurilise mitmekesisuse kohta.

9. klass

Õppeaine: GEOGRAAFIA

<p>EUROOPA JA EESTI ASUSTUS Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Eesti ja Euroopa asustuse õppimine aitab mõista ühiskonnas toimuvaid protsesse ja nende seoseid looduskeskkonnaga.</p> <ul style="list-style-type: none">• Rahvastiku paiknemine Euroopas.• Linnad ja maa-asulad.• Linnastumise põhjused ja linnastumine Euroopas.• Rahvastiku paiknemine Eestis.• Eesti asulad.• Linnastumisega kaasnevad majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaprobleemid. <p>Põhimõisted: linnastumine, linnastu, valglinnastumine.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1) analüüsib kaardi järgi rahvastiku paiknemist Euroopas, sh Eestis;2) analüüsib linnade tekke, asukoha ja arengu vahelisi seoseid Euroopa, sh Eesti näitel;3) nimetab linnastumise põhjusi, toob näiteid linnastumisega kaasnevate probleemide kohta Euroopas, sh Eestis, ja nende lahendamise võimalustest;4) võrdleb linna ja maa-asulaid ning analüüsib linna- ja maaelu erinevusi;5) nimetab ja näitab kaardil Euroopa riike ja pealinnu ning Eesti suuremaid linnu.
<p>EUROOPA JA EESTI MAJANDUS Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Euroopa ja Eesti majanduse õppimine loob aluse mõistmaks majanduse struktuuri ja ühiskonnas toimivaid protsesse. Energiamaajandusega seonduv aitab mõista tänapäeva ühiskonna väljakutseid energiaressursside kasutamisel ja säästmisel.</p> <ul style="list-style-type: none">• Majandusressursid.• Majanduse struktuur, uued ja vanad tööstusharud.• Energiaallikad, nende kasutamise eelised ja puudused.• Euroopa energiamaajandus ja energiaprobleemid.• Eesti energiamaajandus.• Põlevkivi kasutamine ja keskkonnaprobleemid.• Euroopa peamised majanduspiirkonnad.	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1) analüüsib loodusressursside, tööjõu, kapitali ja turgude mõju Eesti majandusele ning toob näiteid majanduse spetsialiseerumise kohta;2) rühmitab majandustegevused esmasektori, tööstuse ja teeninduse vahel;3) selgitab energiamaajanduse tähtsust, toob näiteid energiaallikate ja energiatootmise mõju kohta keskkonnale;4) analüüsib soojus-, tuuma- ja hüdroelektrijaama või tuulepargi kasutamise eeliseid ja puudusi elektrienergia tootmisel;5) analüüsib teabeallikate järgi Eesti energiamaajandust, iseloomustab põlevkivi kasutamist energia tootmisel;

9. klass

Õppeaine: GEOGRAAFIA

<p>Põhimõisted: majanduskaardid, majandusressursid, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, kapital, tööjõud, tööjõu kvaliteet, esmasektor, tööstus, teenindus, energiamajandus, energiaallikad (soojus-, tuuma-, hüdro-, tuule- ja päikeseenergia).</p>	<ol style="list-style-type: none">6) toob näiteid Euroopa, sh Eesti energiaprobleemide kohta;7) teab energia säästmise võimalusi ning väärtustab säästlikku energia tarbimist;8) toob näiteid Euroopa peamiste majanduspiirkondade kohta.
<p>PÕLLUMAJANDUS JA TOIDUAINETÖÖSTUS Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teemat õppides saavad õpilased ülevaate põllumajandust ja toiduainetetööstust mõjutavatest looduslikest ja majanduslikest teguritest. Samuti õpivad nad tundma oma toidu päritolu.</p> <ul style="list-style-type: none">• Põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid.• Eri tüüpi põllumajandusettevõtted ja toiduainetetööstus Euroopas.• Eesti põllumajandus ja toiduainetetööstus.• Põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemid. <p>Põhimõisted: taimekasvatus ja loomakasvatus, maakasutus, haritav maa, looduslik rohumaad, taimekasvuperiood, looma- ja taimekasvatustalud, istandused.</p>	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none">1) toob näiteid taime- ja loomakasvatuse kohta;2) iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ja põhjendab spetsialiseerumist;3) iseloomustab mulda kui ressursi;4) toob näiteid eri tüüpi põllumajandusettevõtete kohta Euroopas, sh Eestis;5) toob näiteid kodumaise toidukauba eeliste kohta ja väärtustab Eesti tooteid;6) toob näiteid põllumajandusega seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta.

9. klass

Õppeaine: GEOGRAAFIA

EUROOPA JA EESTI TEENINDUS

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Majandusteemade õppimine aitab õpilasel mõista ühiskonna ja keskkonna vastastikuseid seoseid ja ühiskonna sõltumist looduskeskkonnast. Eesti ja Euroopa teeninduse õppimisel saavad õpilased algteadmised transpordi tähtsusest majandusele ja turismimajandusest kui väga kiiresti arenevast majandusharust tänapäeva maailmas.

- Teenindus ja selle jaotumine.
- Turism kui kiiresti arenev majandusharu.
- Turismiliigid.
- Euroopa peamised turismiressursid.
- Turismiga kaasnevad keskkonnaprobleemid.
- Eesti turismimajandus.
- Transpordiliigid, nende eelised ja puudused sõitjate ning erinevate kaupade veol.
- Euroopa peamised transpordikoridorid.
- Eesti transport.

Põhimõisted: isiku- ja äriteenused, avaliku ja erasektori teenused, turism, transport, transiitveod.

Õpilane

- 1) toob näiteid mitmesuguste teenuste kohta;
- 2) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate järgi etteantud Euroopa riigi, sh Eesti turismi arengueeldusi ja turismimajandust;
- 3) toob näiteid turismi positiivsete ja negatiivsete mõjude kohta riigi või piirkonna majandus- ja sotsiaalelule ning looduskeskkonnale;
- 4) analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi reisijate ja mitmesuguste kaupade veol;
- 5) toob näiteid Euroopa peamiste transpordikoridoride kohta;
- 6) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate järgi eri transpordiliikide osa Eesti-sisestes reisijate ja kaupade vedudes;
- 7) toob näiteid transpordiga seotud keskkonnaprobleemide ja nende lahendamise võimaluste kohta ning väärtustab keskkonnasäästlikku transpordi kasutamist.